

Jutlus Nõos P, 16.02.20 kell 11.00, *Sexagesima*

Lektsioonid: 1Kr 3:7–15; Jh 4:31–38

Pihikõne: 1Pt 1:24j

Jutlus: Ho 10:12–13

Laulud: 288 (1–3); 192 (1–5, 6); 181 (1–3); 391 (1–3)

Külvake enestele õiguseks, lõigake vastavalt vagadusele; rajage enestele uudismaad, sest aeg on otsida Issandat, kuni ta tuleb ja õpetab teile õigust! Te olete kündnud õelust, lõiganud ülekoht, söönud valede vilja. Sest sa oled lootnud oma tee peale, oma paljude kangelaste peale.

Tänane kirjakoht pärineb prohvet Hoosea raamatust. Ta on ainus Iisraeli kuningriigi (Taaveti ja Saalomoni riigi lõhenemisel 10. sajandil eKr tekkinud põhjapoolse riigi, edaspidi „põhjariigi“) ajal tegutsenud prohvet, kellel meil on kirjalikku pärimust. Talmudi, juudi pühakirja (Vana Testamenti) seletava pärimuste kogu järgi on prohvet Hoosea kõige tähtsam prohvet oma põlvkonnas.

Hoosea tegutsemisaeg jääb kaheksanda eelkristliku sajandi kolmandasse veerandisse. Kui soovime mõista, millistes poliitilistes ja religioossetes oludes ta elas, siis võime lugeda 2Kn peatükke 14–17. Seal esinevad Iisraeli kuningad Jerobeam (Joase poeg), Sakarja, Sallum, Menahem, Pekahja, Pekah ja Hoosea. Kõigi nende kohta on öeldud, et nad tegid kurja Issanda silmis. Seepärast ei peeta VT-s mingiks üllatuseks põhjariigi saatust: kuningas Pekahi ajal tuli Assüüria kuningas Tiglat-Pileser, vallutas osa kuningriigist ja küüditas sealse rahva Assüüriasse. Põhjariigi lõpp saab teoks Samaaria lõpliku vallutamisega viimase Iisraeli kuninga Hoosea ajal. Samaaria rahvas küüditatakse ja asustatakse võõra rahvaga.

Niisiis on prohvet Hoosea tunnistajaks põhjariigi järkjärgulisele allakäigule ja hukule ning selle põhjus on muidugi vaid selles, et sealsed poliitilised liidrid – ja koos nendega ka kogu rahvas – ei austanud Issandat, vaid kummardasid ebajumalaid. Seepärast loetakse Hoosea raamatut üldiselt kriitiliseks ja süngeks raamatuks, mis hoiatab nii Iisraeli rahvast kui ka kõiki VT lugejaid Issanda käskude pidamisest mitte ära taganema.

Meie kirjakoht ütleb prohvet kolm asja, mida tuleks selles allakäigu olukorras teha, kuid mille osas riik ja rahvas on teinud hoopis vastupidist.

Esiteks ütleb Hoosea: „Külvake enestele õiguseks“. Mida see võiks tähendada? „Õiguse“ puhul on siin kasutatud sama sõna, mis 1Ms 15:6: Aabram „uskus Issandat ning see arvati temale õiguseks“.

Meile, kristlastele on õigus Jumala ees sama, mis lunastus: vahekord Jumala ja meie vahel on korras. Apostel Paulus selgitab seda Rm 4:23–25: „Aga et see arvestati talle [Aabramile] õiguseks, ei ole kirjutatud üksnes tema pärast, vaid ka meie pärast, kellele see samuti arvestatakse, sest me usume temasse, kes äratas surnuist üles meie Issanda Jeesuse, kes loovutati meie üleastumiste pärast ja äratati üles meie õigekssaamise pärast.“

Niisiis tuleb õigus meile Jumala kingitusena Jeesuse Kristuse läbi, kes on oma ristisurmaga inimeste ja Jumala vahelise vahekorra korda teinud. Ja kui prohvet Hoosea soovib Iisraeli rahval külvata enestele õiguseks, siis ei mõtle ta seda, et rahvas peaks taotlema mingite vahendite, nt sõjaliste abil enda õigust eksisteerida iseseisva riigina, vaid et kõigi oma tegudega tuleb otsida Jumalat.

Ometi teame, et riigid seda reeglina ei tee. Ei teinud põhjariik Iisrael ega lõunariik Juuda, ei teinud suurriigid antiikajal, hiljem ja 20. sajandil. Ja tagajärjeks oli, et nad kadusid maailma areenilt. Hoosea ütleb selliste Jumala õiguse otsimise eirajate kohta, et nad on kündnud õelust. Sõna „kündma“ võib siin tõlkida ka „plaanima, kavandama“. Ja teame, vähemalt 20. sajandi diktatuuride Venemaa ja Saksamaa kohta, et nad kavandasid tõepoolest palju kurja teistele rahvastele ja oma rahvale. Teame, millega see lõppes – neid pole enam.

Hoosea raamatut võiks lugeda iga riigi valitsejad ja otsustada, millised võimalused on neil külvata õiguseks. Kui mõtleme hetkeks Eesti peale, siis ei saa ju öelda, et meie demokraatlik, rahva valitud juhtidega riik kavandaks tingimata kurja. Meil on põhiseaduse järgi küll kirik riigist lahutatud, kuid riik ei takista kristlastel Jumala austamist ja loeb end, olen nii aru saanud, siiski kristlikku kultuuriruumi kuuluvaks.

Tänu Jumalale, kui see nii on! Peame Kristuse kogudusena püüdma sellele igati kaasa aidata!

Teiseks ütleb Hoosea, et tuleb lõigata vastavalt vagadusele. „Vagaduse“ jaoks on algtekstis kasutusel sõna *hesed*, mida tuleks tõlkida 'headus, lahkus' (vaatasin, et saksakeelses Piiblis on seda tõlgitud lausa „armastuseks“).

Seega, kui külvatakse usku Kristusesse, siis lõigatakse headuses, lahkuses ja armastuses. Kristuse kogudus on oma evangeeliumi kuulutamise töös tegelikult headuse, lahkuse ja armastuse kasvataja. Selle peale võib mõni kriitik kohe öelda, et maailma ajalugu tunneb küllalt kiriku tegevust, mis küll seda kõike kaasa pole toonud: meenutagem siin kasvõi lõpmatuseni korratud eestlaste ristiusustamist tule ja mõõgaga.

Kuid siin tuleb vahet teha evangeeliumi kuulutamise eesmärgil ja kaasmõjul. Evangeeliumi kuulutatakse selle jaoks, et inimene pääseks kaduvast maailmast – patu, surma ja kuradi küüsis – Jumala igavese riigi kodanikuks. Evangeeliumi vastu võtnud inimene hakkab uskuma ja saab südamesse Püha Vaimu.

Paulus selgitab seda 2Kr 1:21j nii: „Aga see, kes meid koos teiega on kinnitanud Kristusesse ja kes meid on võidnud, on Jumal, kes on meid ka pitsoriga kinnitanud ning meile andnud käsirahaks Vaimu südamesse.“ Vaimu viljad on teadagi armastus, rõõm, rahu, pikk meel, lahkus, headus, ustavus, tasadus, enesevalitsus (Gl 5:22j). Kuid Jumala eesmärk pole meile mitte tingimata siin elus kinkida armastust, rõõmu, rahu jne, vaid, nagu Paulus ütleb, „kinnitada Kristusesse“. Jumal ei ole lasknud oma Pojal surra mitte seetõttu, et meile käsiraha maksta, vaid selleks, et me pääseksime surmast ellu. Püha Vaim on antud meile sellel teel abiks ja head teod on meie kristlase elu – kui nii võib väljenduda – kõrvalprodukt.

Sellepärast pole õige oma elus Jumalalt oodata mitte ainult armastust, rõõmu ja rahu, vaid „kinnitamist Kristusesse“. Ja see „kinnitamine“ võib olla vahel üsna vaevaline, võib-olla isegi valuline. Meenutagem kasvõi Pauluse endaga juhtunut, kui ta Damaskuse teel Kristusega kohtudes kukkus ega näinud järgmised kolm päeva midagi!

Niisiis, kui külvatakse usku Kristusesse, siis lõigatakse igal juhul armastuses – isegi juhul, kui seda armastust igal hetkel kohe näha pole. Inimsüda on ju patune ja nii kerge seda armastama panna polegi: see võtab aega ja võib-olla ka vaeva.

Ent kui usk Kristusesse pole ühiskonnas soositud, siis lõigatakse, nagu Hoosea ütleb, ülekohtu, võiks öelda ka ebaõiglust. Ja kahjuks näeme me just seda nii ajaloos kui tänases maailmas liigagi tihti.

Kolmandaks ütleb Hoosea meie kirjakohas, et tuleb rajada enestele uudismaad. Neile, kes on käinud nõukogude koolis, tuleb ehk meelde Mihhail Šolohhovi romaan „Ülesküntud uudismaa“ ja meenuvad ka inimesed, tihtipeale kooliõpetajad, kes olid tudengitena käinud Siberis uudismaad üles harimas.

Milleks uudismaad harida? Ühest küljest muidugi selleks, et saada juurde põllumajanduseks sobivat viljakat maad. Teisalt aga saab uudismaal loobuda vana raiskuläinud põllumaa hädadest. Võib-olla on mõnda maad valesti haritud: on see ära kurnatud või lastud umbrohuseemet täis kasvada. Uudismaa on siis sellele vastanduv hea maa, millel vili kasvab hästi.

Tuleb meelde Jeesuse tuntud tähendamissõna külvajast, kus külvaja külvab sõna kolmel juhul kõlbmatule maale: teeäärtesse, kivisele maale ja ohakate sekka. Vaid üks neljandik külvipinnast oli hea ja see kandis ka head vilja.

Just see neljandik ongi uudismaa, mida tuleb taotleda. Inimeste süda tuleb muuta vastuvõtlikuks Jumala sõnale. Sest vastasel korral süüakse, nagu ütleb Hoosea, valed vilja.

Kuidas aga muuta inimese südant uudismaaks? Eelnimetatud Jeesuse tähendamissõnale külvajast eelnevas lõigus küsib Jeesus Mt ja Mk järgi rahvahulgalt: „Kes on mu ema ja kes on mu vennad?“ Ja vastab: „Sest kes iganes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas, see on mu vend ja õde ja ema.“

Kas ei või siit teha järeldust, et uudismaaks, heaks maaks saab inimese süda siis, kui ta püüab teha Jumala tahtmist? Siia sobivad Jeesuse tuntud sõnad Mt 6:33: „Aga otsige esmalt Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõike antakse teile pealegi!“

Niisiis on kiriku ja iga kristlase ülesanne siin elus Jumalat otsida ja aidata Teda otsida ka neil, kes teda veel ei tunne. Ütleb ju ka Hoosea meie kirjakohas: „...aeg on otsida Issandat, kuni ta tuleb ja

õpetab teile õigust!“

Kuid Hoosea kaasaegsed nii ei teinud, vaid, nagu ta ütleb, lootsid oma tee peale ja oma paljude kangelaste peale. Inimese oma tee on aga kõike muud kui uudismaa, sest see on kõvaks tambitud tema südame kurjusega, kiviseks muudetud halastamatusega ja umbrohuseks muudetud valetamisega.

Niisiis, otsigem oma elus Jumalat: tehkem Jumala tahtmist, et Jumal saaks meie südamesse külvata Jumala sõna, et me saaksime lõigata usku Kristusesse ja näha enne vilja küpsemist ka headuse, lahkuse ja armastuse õisi!

Aamen.